

Олга Стојановић

Културна дерайизација

0–24

Отворено писмо комеморацијама

Једино рођење и смрт конкуришу бесконачном радном времену драгстора. Зато што потребе живота чине једнакост са нужним потребама умирања. Те се само живот и смрт одвијају у континуитету, па се једном родио Шекспир, који и траје у континуитету, али је и умро, да би и даље трајао...

Не волим фразу “напустио нас је...” То је уобичајено у комеморативним текстовима, од којих овај напис жели да се дистанцира.

Ових дана умро је Том Готовац, познати авангардист, печат епохе седамдесетих, јунак *Пластичног исуса*, самим тим контроверзан и проблематичан, колико је то бивало проблематично тих година и у тој епохи.

Међутим, умро је ових дана и Миодраг Ђукић, зацело Готовчев вршњак, драмски писац, некадашњи министар културе, али и каратиста у младости, такође контроверзан. Зашто контроверзан? Зато што је, међу осталим драмским делима, написао и, рекла бих, антологијску драму *Кисеоник*, што је основни садржатељ нашег како физичког, тако и друштвеног опстанка.

Поводом смрти, до пре неки дан, председника Удружења драмских писаца, само бисмо могли цитирати жовијалну народну изреку: “Кад је мука, ди си Ђука...” Да не наводим остатак у овом меморијалном напису.

Оно што се догађа поводом 24-часовне појаве смрти у нашим животима, када су у питању тзв. обични људи, дакле анонимни – догађа се и поводом оних које, ми хроничари, а још живи, “користимо” као тему својих меморијалних бележака за вечност.

Коме је познато, препознаће изреку која гласи: “Живот је тежак и пун неочекиваних догађаја”. Ти неочекивани догађаји, осим оних који су парадоксално очекивани, могу бити само са смртним исходом.

Тврдим поуздано да Ђука и Том међусобно нису могли имати никакве везе, осим можда случајне, уколико случај постоји. Али, случај или намерна чињеница њиховог одласка од нас још увек живућих, дакле нас који још увек пазаримо у драгсторима чије је радно време 0-24, упућује на коинциденцију коју лично не бих занемарила.

Лично сам недавно чула како је неко рекао: “Срео сам Ђуку, лагано се кретао према кафићу ‘Петроград’ на Врачару”. Такође сам чула од једног ликовног критичара, арбитра југословенског и српског авангардизма, да је Тома недавно срео. То ми је, уосталом, рекао и аутор некада проблематичног филма *Пластични исус* Лазар Стојановић.

Не дај боже да чујем још како је неко недавно срео Лазара Стојановића, Миливоја Мајсторовића, Миладина Шеварлића, Мирка Илића, Милка Валента и ине, па да се упитам – треба ли да поновим овај наслов. Зато га ексклузивно посвећујем само смрти Готовца и смрти Ђукића. Поводом

сопствене, не бих дозволила да ми се наслов у бројкама плагира. Писмо сам упутила “мајсторима” комеморативних свечаности. Морамо имати на уму да је организација комеморације једнако тешка као и организација нечијег целоживотног тока. Тако да комеморатори морају стално вежбати и вежбати како би младе кадрове обучили за организовање сопствене комеморације, кад за то дође време. Те се испоставља да је живот – изван сваког песимизма – фитнес који доприноси добро организованој смрти. Пошто је иста неминовна, и промотери ће, надамо се, заслужити своју достојанствену комеморацију. Слава им, али не знам тачно која.

С лева: Драган Гачић, Михајло Марковић, Миодраг Ђукић, Драган Коларевић